

Вінницький національний медичний університет ім. М.І.Пирогова
(повне найменування вищого навчального закладу)

Кафедра латинської мови та медичної термінології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор ЗВО з науково-
педагогічної та навчальної роботи

професор
Інна АНДРУШКО

“29” серпня 2025 року

“ПОГОДЖЕНО”

Зав. кафедри латинської мови та
медичної термінології

доцент
Софія ТИХОЛАЗ

“28” серпня 2025 року

СИЛАБУС

НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ОСНОВИ ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ З МЕДИЧНОЮ ТЕРМІНОЛОГІЄЮ»

Спеціальність	I 5 Медсестринство
Спеціалізація	I 5.01 Медсестринство
Освітній рівень	Бакалавр
Освітня програма	ОПП «Медсестринство з косметологією», 2025
Навчальний рік	2025-2026
Кафедра	Основи латинської мови з медичною термінологією
Контактна інформація	latmova@vnmu.edu.ua вул. Пирогова, 56
Укладач силабусу	Ст. викладач ЗВО Галина Михайлюк

Статус та структура дисципліни

Статус дисципліни	Обов'язкова
Код дисципліни в ОПП та місце дисципліни в ОПП	ОК 5, складова циклу дисциплін фундаментальної підготовки
Курс/семестр	1 курс (I семестр)
Обсяг дисципліни (загальна кількість годин/ кількість кредитів ЄКТС)	90 годин / 3 кредити ЄКТС
Кількість змістових модулів	-
Структура дисципліни	Практичні заняття - 38 год. Самостійна робота - 52 год.
Мова викладання	українська
Форма навчання	Очна (дистанційна згідно наказу)

1. Опис дисципліни

Коротка анотація курсу, актуальність. Предметним напрямком навчальної дисципліни є основи нормативної граматики латинської мови і принципи побудови міжнародної латинської медичної термінології та міжнародних номенклатур. Курс орієнтований на отримання знань основних розділів курсу (анатомо-гістологічної, фармацевтичної та клінічної термінології) та формування практичних навичок та вмінь вільного володіння лексичним матеріалом, перекладу багатослівних термінів, структурного та семантичного аналізу термінів-комполітів. Одним із обов'язкових аспектів вивчення медичної латинської термінології є гуманітарний напрям, який передбачає засвоєння латинських афоризмів і сталих медичних висловів.

Передреквізити. Передумовою успішного засвоєння матеріалу курсу та опанування компетентностями з дисципліни «Основи латинської мови з медичною термінологією» є наявність базових знань з таких дисциплін як «Українська мова» (фонетика, граматичні категорії частин мови, синтаксис словосполучення та простого речення, словотворення); «Іноземна мова» (новітні медичні словники, як правило, три-чотири мовні-латина, англійська, українська etc. в варіативній послідовності); «Біологія» (лексикон дисциплін медико-біологічного циклу складається з уже знайомих словотворчих елементів грецької та латинської мов); «Хімія» (розуміння основних положень сучасної міжнародної хімічної термінології, принципів та способів утворення і перекладу номенклатурних найменувань); «Історія» (використання знань античної міфології, історії стародавнього світу, історії медицини /Греції, Риму/, діяльності Гіпократ, Галена etc.).

Мета курсу та його значення для професійної діяльності. Метою викладання навчальної дисципліни «Основи латинської мови з медичною термінологією» є засвоєння базової професійної термінологічної лексики з елементами нормативної граматики латинської мови, необхідної для роботи за спеціальністю «Медсестринство» спеціалізації «Медсестринство» освітньої програми «Медсестринство з косметологією» .

Постреквізити. Знання, здобуті в результаті вивчення дисципліни, стануть основою знань медичної термінології з перспективою їх подальшого використання в процесі вивчення дисциплін «Анатомія людини», «Фізіологія людини», «Медична біологія», «Основи мікробіології та паразитології», «Патологія», «Основи фармакології та медичної рецептури», компонентів освітньої програми професійної (клінічної) підготовки. Грецько-латинські терміноелементи складають семантичне гніздо медичних терміносистем сучасних європейських мов, досконале володіння якими для формування іншомовної комунікації з колегами з даної галузі щодо наукових досягнень є сьогодні особливо актуальним.

3. Результати навчання дисципліни:

Після успішного вивчення дисципліни здобувач освіти зможе:

1. Мати ґрунтовні знання із структури професійної діяльності. Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань. Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.

2. Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань: елементарний обсяг матеріалу із морфології і синтаксису латинської мови; базовий медичний лексичний мінімум та його українські і англійські аналоги; правила перекладу багатослівних АТ, фармацевтичних термінів та рецептів; способи словотворення латинських іменників та прикметників; значення найчастіше вживаних префіксів та суфіксів та частотних відрізків; грецько-латинські дублети; латинські афоризми і сталі медичні вислови.
3. Вільно оперувати латинською клінічною термінологією, що використовується при збиранні інформації про пацієнта та оцінюванні результатів лабораторних та інструментальних досліджень, веденні та обробці медичної інформації.
4. Знати тактики способу комунікації та стратегії спілкування, закони та способи комунікативної поведінки. Вміти приймати обґрунтоване рішення, обирати способи та стратегії спілкування для забезпечення ефективної командної роботи.
5. Довести до автоматизму написання назв лікарських засобів, що містять спеціалізовану фармакологічну, терапевтичну, хімічну та іншу інформацію.
6. Мати достатні знання державної мови та базові знання іноземної мови. Вміти застосовувати знання державної мови, як усно так і письмово, вміти спілкуватись іноземною мовою. Використовувати при фаховому та діловому спілкуванні та при підготовці документів державною мовою. Використовувати іноземну мову у професійній діяльності. Нести відповідальність за вільне володіння державною мовою, за розвиток професійних знань.
7. Знати основи інформаційних і комунікаційних технологій та вміти застосовувати їх у професійній діяльності.
8. Нести відповідальність за якісний збір отриманої інформації та прийняття обґрунтованих рішень і дій щодо правильності формулювання клінічного діагнозу.
9. Вміти визначати групову належність лікарських засобів, особливостях їх фармакокінетики та фармакодинаміки.

4. Зміст та логістика дисципліни

Модуль 1. Лексико–фонетичне і граматико–синтаксичне забезпечення теми “Фонетика. Структура анатомо–гістологічних термінів”. Лексико – синтаксичне забезпечення теми “Фармацевтична термінологія”. Лексичне та аналітико-синтаксичне опрацювання теми “Клінічна термінологія”.	1 семестр 90 год / 3 кредити	Практичні заняття №№ 1-18. Теми для самостійного опрацювання №№ 1-9.
--	------------------------------------	--

Дисципліна включає 18 тем.

Модуль 1. Лексико–фонетичне і граматико–синтаксичне забезпечення теми “Фонетика. Структура анатомо–гістологічних термінів”. Лексико– синтаксичне забезпечення теми “Фармацевтична термінологія”. Лексичне та аналітико-синтаксичне опрацювання теми “Клінічна термінологія”.

- Тема 1. Лінгвокультурологічний феномен класичних мов у процесі формування і становлення новітніх міжнародних медичних терміносистем.
Фонетика. Правила вимови. Наголос.
Морфологія. Іменник. Граматичні категорії. Словникова форма латинських іменників.
- Тема 2. Морфологія. Іменник. Визначення відмін, основи, роду іменників.
Відмінювання іменників. Функції іменників у складі анатомічних термінів.
- Тема 3. Морфологія. Прикметник. Дві групи прикметників. Функції прикметників у складі анатомічних термінів.
- Тема 4. Іменники третьої відміни. Чоловічий, жіночий, середній рід іменників третьої відміни: закінчення, винятки з правил щодо роду. Узгодження прикметників з іменниками третьої відміни.
- Тема 5. Термінологічний словотвір. Префіксальне словотворення. Аналіз термінів-комполітів.
- Тема 6. Фармацевтична термінологія. Номенклатура лікарських засобів. Дієслово. Наказовий

спосіб дієслів. Транслітерація тривіальних назв лікарських засобів.

Грецькі корені та префікси, що пишуться через “у”. Назви лікарських форм.

Тема 7. Рецепт. Структура рецепта. Правила виписування рецептів.

Тема 8. Моделі рецептурних приписів. Рецептурні формулювання для позначення лікарських форм при виписуванні рецептів розгорнутим способом. Спеціальні рецептурні формулювання для позначення упакування лікарських форм або спеціального призначення ліків.

Тема 9. Назва рослини в номенклатурі лікарської сировини. Назви лікарських рослин, найбільш вживаних у медицині. Назви органів рослин. Назви олій.

Тема 10. Частотні відрізки у назвах вуглеводневих радикалів, з хімічним значенням. Частотні відрізки терапевтичного, анатомічного, фізіологічного та фармакологічного характеру.

Тема 11. Частотні відрізки в тривіальних назвах лікарських засобів. Числівники-префікси.

Тема 12. Хімічна номенклатура латинською мовою. Назви хімічних елементів, кислот, оксидів, пероксидів, закисів. Назви солей. Назви естерів.

Тема 13. Клінічна термінологія. Структура клінічних термінів. Грецько-латинські дублетні позначення органів, частин тіла. Грецькі терміноелементи зі значенням вчення, наука, методи діагностичного обстеження.

Тема 14. Терміни-назви хвороб запального, незапального та пухлинного характеру. Грецько-латинські дублетні позначення органів. Грецькі терміноелементи, які позначають патологічні зміни органів і тканин, терапевтичні та хірургічні способи лікування.

Тема 15. Грецько-латинські дублетні позначення тканин, органів, секретів та ін. Переклад складених (багатослівних) клінічних термінів.

Тема 16. Окремі терміноелементи, які позначають функціональні та патологічні процеси, стани. Структурний аналіз термінів-комполітів.

Тема 17. Окремі терміноелементи, які означають функціональні та патологічні процеси, стани, фізичні властивості, якості. Лексико-семантичний аналіз клінічних термінів.

Тема 18. Структурний та лексико-семантичний аналіз клінічних термінів.

Практичні заняття передбачають теоретичне обґрунтування основних питань теми та засвоєння наступних практичних навичок:

1. Володіння на рівні довгострокової пам'яті понад 400 лексичними одиницями та основними грецько-латинськими словотворчими елементами.
2. Уміння читати й писати медичні терміни латинською мовою.
3. Володіння основами граматики (системою відмінювання іменників та прикметників, узгодженням прикметників з іменниками, керуванням прийменників, відмінюванням дієслів згідно з вимогами програми і т.д.), необхідними для грамотного використання фармацевтичної термінології на практиці.
4. Знання способів та засобів словотворення тривіальних найменувань лікарських засобів; уміти правильно писати назви препаратів латинською мовою.
5. Знання способів словотворення та основні словотвірні елементи, які використовуються у клінічній термінології.

На практичних заняттях здобувачі освіти перекладають українською та латинською мовами медичні та фармацевтичні терміни та рецепти, словосполучення з різними типами означень, конструюють назви фармацевтичних об'єктів на основі знань принципів відповідних номенклатур латинською мовою (анатомічної, гістологічної, хімічної. МКХ-10, МКХ-11), виділяють у складі тривіальних найменувань частотні відрізки, які несуть певну типову інформацію про ліки.

Самостійна робота здобувача освіти передбачає підготовку до практичних занять та опрацювання практичних навичок, вивчення тем для самостійної позааудиторної роботи, підготовку інформаційних повідомлень, презентацій, таблиць, опрацювання наукової літератури тем самостійної роботи. Контроль засвоєння тем самостійної позааудиторної роботи здійснюється на практичних заняттях та підсумковому занятті засвоєння модуля з дисципліни.

Календарний план практичних занять, тематичний план самостійної позааудиторної роботи, навчально-методичні матеріали опубліковані на сайті кафедри.

Маршрут отримання матеріалів: Кафедра латинської мови та медичної термінології / Студенту / Очна форма навчання / Медсестринство з косметологією/ 1 курс / Основи латинської мови з медичною термінологією / Навчально-методичні матеріали / або за посиланням <https://www.vnmu.edu.ua> / Кафедра латинської мови та медичної термінології #. Доступ до матеріалів здійснюється з корпоративного акаунта студента s000XXX@vnmu.edu.ua.

5. Форми та методи контролю успішності навчання

Поточний контроль на практичних заняттях	Методи: виконання структурованих письмових завдань лексико-фонетичного, морфолого-синтаксичного, структурного та семантичного аналізу медичних термінів. Інтерактивні завдання для індивідуального контролю через он-лайн сервіс Quizlet.
Контроль засвоєння тематичного розділу дисципліни на проміжних контрольних заняттях	Методи: виконання структурованих письмових завдань, контроль практичних навичок.
Підсумковий контроль дисципліни – диференційований залік по завершенню 1 семестра.	Згідно положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І. Пирогова (посилання https://www.vnmu.edu.ua / Загальна інформація / Основні документи)
Засоби діагностики успішності навчання	Теоретичні питання, практично орієнтовані структуровані письмові завдання, демонстрація практичних навичок.

6. Критерії оцінювання

Оцінювання знань здійснюється згідно Положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І. Пирогова (посилання <https://www.vnmu.edu.ua>/Загальна інформація / Основні документи)

Поточний контроль	За 4-бальною системою традиційних оцінок: 5 «відмінно», 4 «добре», 3 «задовільно», 2 «незадовільно».
Контроль практичних навичок	За 4- бальною системою традиційних оцінок.
Підсумковий контроль з дисципліни.	Оцінка за диференційований залік: 71-80 балів – «відмінно». 61-70 балів – «добре». 50-60 балів – «задовільно». Менше 50 балів – «незадовільно» / не склав.
Оцінювання дисципліни.	Поточна успішність – від 72 до 120 балів (середнє арифметичне оцінки за практичні заняття конвертується за 120-бальною шкалою): 60% оцінки за дисципліну. Підсумковий контроль – від 50 до 80 балів: 40% оцінки за дисципліну. Сумарно від 122 до 200 балів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
180-200	A	відмінно	зараховано
170-179,99	B	добре	
160-169,99	C		

141-159,99	D	задовільно	
122-140,99	E	задовільно	
0-121,99	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

7. Політика навчальної дисципліни

Здобувач освіти має право на отримання якісних освітніх послуг, доступ до сучасної наукової та навчальної інформації, кваліфіковану консультативну допомогу під час вивчення дисципліни та опанування практичними навичками. Політика кафедри під час надання освітніх послуг є студентоцентрованою, базується на нормативних документах Міністерства освіти та Міністерства охорони здоров'я України, статуті університету та порядку надання освітніх послуг, регламентованого основними положеннями організації навчального процесу в ВНМУ ім. М.І. Пирогова та засадах академічної доброчесності.

Дотримання правил розпорядку ВНМУ, техніки безпеки на практичних заняттях. Здобувач освіти повинен дотримуватись правил безпеки на практичних заняттях, під час знаходження у приміщеннях кафедри та при сигналі «ПОВІТРЯНА ТРИВОГА».

Вимоги щодо підготовки до практичних занять. Здобувач освіти повинен вчасно приходити на практичне заняття та бути теоретично підготовленим згідно теми, вивчити граматичний та лексичний матеріал та виконати письмові завдання.

На заняття слід приходити вчасно, без запізнення. Здобувач освіти, який запізнився на заняття більше, ніж на 10 хвилин, не допускається до останнього і повинен відпрацювати його в установленому порядку.

На практичних заняттях ЗО має бути одягнений в робочу форму (медичний халат, шапочка).

Під час обговорення теоретичних питань ЗО мають демонструвати толерантність, ввічливість та повагу до своїх колег та викладача.

Використання мобільних телефонів та інших електронних девайсів. Використання мобільних телефонів та інших електронних пристроїв на занятті не допускається.

Академічна доброчесність. Під час вивчення дисципліни здобувач освіти має керуватись Кодексом академічної доброчесності ВНМУ ім. М.І. Пирогова (<https://www.vnmu.edu.ua/> / загальна інформація / Основні документи / Кодекс академічної доброчесності). При порушенні норм академічної доброчесності під час поточного та підсумкового контролю ЗО отримує оцінку «2» та повинен її відпрацювати в установленому порядку протягом двох тижнів після отриманої незадовільної оцінки.

Пропуски занять. Пропущені заняття відпрацьовуються в порядку, установленому в Положенні про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І.Пирогова (посилання <https://www.vnmu.edu.ua/> / Загальна інформація / Основні документи) у час, визначений графіком відпрацювань (опублікований на сайті кафедри <https://www.vnmu.edu.ua/> / кафедра латинської мови та медичної термінології#) черговому викладачу. Для відпрацювання пропущеного заняття здобувач освіти має надати виконані письмові завдання з відповідної теми.

Порядок допуску до підсумкового контролю з дисципліни наведений в Положенні про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І. Пирогова (посилання <https://www.vnmu.edu.ua/> / Загальна інформація / Основні документи). До підсумкового контролю допускаються здобувачі освіти, які не мають пропущених невідпрацьованих практичних занять та отримали середню традиційну оцінку не менше «3».

Додаткові індивідуальні бали. Вивчення навчальної дисципліни «Латинська мова та медична термінологія» індивідуальних завдань не передбачає.

Вирішення конфліктних питань. При виникненні непорозумінь та претензій до викладача через якість надання освітніх послуг, оцінювання знань та інших конфліктних ситуацій, здобувач освіти повинен спершу повідомити про свої претензії викладача. Якщо конфліктне питання не вирішено, тоді ЗО має право подати звернення до завідувача кафедри згідно

Положення про розгляд звернень здобувачів вищої освіти у ВНМУ ім. М.І.Пирогова (<https://www.vnmu.edu.ua/> Загальна інформація / Основні документи).

Політика в умовах дистанційного навчання. Порядок дистанційного навчання регулюється Положенням про запровадження елементів дистанційного навчання у ВНМУ ім.М.І.Пирогова (<https://www.vnmu.edu.ua/> / Загальна інформація / Основні документи). Основними навчальними платформами для проведення навчальних занять є Microsoft Teams, Google Meet. Порядок проведення практичних занять, відпрацювань та консультацій під час дистанційного навчання оприлюднюється на веб-сторінці кафедри (<https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра латинської мови та медичної термінології / Студенту або <https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра латинської мови та медичної термінології / Новини).

Зворотній зв'язок з викладачем здійснюється через месенджери (Viber, Telegram, WhatsApp), сервіси Microsoft Teams, Google Meet, електронну пошту (на вибір викладача) в робочий час.

8. Навчальні ресурси. Навчально-методичне забезпечення дисципліни оприлюднено на сайті кафедри. Маршрут отримання матеріалів <https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра латинської мови та медичної термінології / Студенту. Консультації проводяться два рази на тиждень згідно графіку консультацій. Консультації в умовах дистанційного навчання проводяться за домовленістю з викладачем у вільний від занять час з використанням сервісів Microsoft Teams, Google Meet.

9. Розклад та розподіл груп по викладачам опублікований на веб-сторінці кафедри ((<https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра латинської мови та медичної термінології / Студенту).

10. Питання до проміжних та підсумкового контролів дисципліни опубліковані на веб-сторінці кафедри ((<https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра латинської мови та медичної термінології / Студенту).

Силабус з дисципліни «Латинська мова та медична термінологія» обговорено та затверджено на засіданні кафедри (протокол №1, від «26» серпня 2025 року).

Відповідальна за дисципліну «Основи латинської мови з мова з медичною термінологією»

Викладач кафедри латинської мови
та медичної термінології

ст. викладач ЗВО Галина МИХАЙЛЮК

Зав. кафедри латинської мови
та медичної термінології

доцент Софія ТИХОЛАЗ